

روش های تحقیق کمی، کیفی و آمیخته

تألیف: جان دبلیو. کرسول

ترجمه: دکتر یاسان اله پور اشرف، دکتر زینب طولابی و زیبا نوری

انتشارات دانشگاه ایلام

۱۳۹۰

سرشناسه : کرسول، جان دبلیو، ۱۹۲۵ - م.

Creswell, John W

عنوان و نام پدیدآور : روش‌های تحقیق کمی، کیفی و آمیخته / تألیف جان دبلیو کرسول؛

ترجمه یاسان‌اله پوراشرف، زینب طولابی و زیبا نوری. ویراستاران علمی محمدنبی کریمی الوار و یارمحمد قاسمی

مشخصات نشر : ایلام: دانشگاه ایلام، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : ۳۹۱ص:، مصور، جدول، نمودار.

شابک : ۱۰۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۸۲-۴۰۰۷

پادداشت : عنوان اصلی: Research design: 3rd et: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches, 2009.

پادداشت : واژه‌نامه.

پادداشت : کتابنامه.

موضوع : علوم اجتماعی - تحقیق - روش‌شناسی

موضوع : علوم اجتماعی - روش‌های آماری

شناسه افزوده : پوراشرف، یاسان‌اله، ۱۳۲۸، م. مترجم

شناسه افزوده : طولابی، زینب، ۱۳۲۸، م. مترجم

شناسه افزوده : نوری، زیبا، ۱۳۵۴، م. مترجم

شناسه افزوده : دانشگاه ایلام

رده بندی کنگره : ۱۳۹۰۹۳۲/۶۲۱۴

رده بندی دیویی : ۳۰۰/۷۳

شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۸۱۰۸۲

انتشارات دانشگاه ایلام

۱۳۹۰

روش‌های تحقیق کمی، کیفی و آمیخته

نویسنده : جان دبلیو کرسول

مترجمان : یاسان‌اله پوراشرف، زینب طولابی و زیبا نوری

ویراستاران علمی : دکتر محمدنبی کریمی الوار و دکتر یارمحمد قاسمی

ناشر : انتشارات دانشگاه ایلام

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۱

لیتوگرافی، چاپ و صحافی : مجتمع چاپ سلمان فارسی - قم

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۸۴-۰۷-۴

قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار (مقدمه‌ی مؤلف)	د
مقدمه‌ی مترجمان	خ
فصل اول: طرح تحقیق	
سه عنصر تحقیق	۴
قضایای علمی جایگزین	۸
قضایای علمی فرائیبات گرا	۹
قضایای علمی ساخت گرا	۱۲
قضایای علمی حمایتی/مشارکتی	۱۴
قضایای علمی عمل گرایان	۸
راهبردهای تحقیق	۲۰
راهبرد کمی	۲۱
راهبرد کیفی	۲۲
راهبرد آمیخته	۲۴
روش‌های تحقیق	۲۸
سه رویکرد تحقیق	۲۹
معیارهای انتخاب یک رویکرد	۳۳
هماهنگی میان مسئله و رویکرد	۳۴
تجربیات شخصی	۳۵

مخاطبان ۳۶

خلاصه ۳۷

فصل دوم: ادبیات تحقیق

تعیین موضوع ۴۲

عنوان قابل تحقیق ۴۴

هدف از مروری بر ادبیات ۴۶

مروری بر ادبیات در تحقیقات کمی، کیفی و آمیخته ۴۷

تکنیک‌های طراحی ۵۲

مراحل اجرای مروری بر ادبیات ۵۲

بانک‌های اطلاعاتی دیجیتال ۵۵

اولویت‌بندی منابع در ادبیات ۵۹

طراحی ادبیات تحقیق ۶۱

تهیه‌ی چکیده‌ی مطالعات ۶۵

راهنمای سبک ارجاع ۶۸

مدلی برای نگارش مروری بر ادبیات ۷۱

خلاصه ۷۳

فصل سوم: ملاحظات اخلاقی

نگارش پیشنهاد طرح پژوهشی ۷۷

قالبی برای یک پیشنهاد کیفی ۷۹

قالبی برای یک پیشنهاد کمی ۸۲

قالبی برای پیشنهاد طرح آمیخته ۸۳

دستورالعمل‌هایی برای نگارش ۸۵

نوشتن تفکر محور ۸۵

عادت نوشتن ۸۷

خوانا بودن ۹۰

مسائل اخلاقی که باید پیش بینی شود ۹۹

۱۰۱	مسائل اخلاقی در بیان مسئله
۱۰۱	مسائل اخلاقی در بیان هدف و سؤالات
۱۰۲	مسائل اخلاقی در جمع‌آوری اطلاعات
۱۰۵	مسائل اخلاقی در تحلیل و تفسیر داده‌ها
۱۰۶	اصول اخلاقی در نگارش و انتشار تحقیق
۱۰۸	خلاصه

فصل چهارم: طراحی نهایی تحقیق

۱۱۳	مقدمه
۱۱۴	اهمیت مقدمه
۱۱۵	مقدمه‌ی تحقیقات کیفی، کمی و آمیخته
۱۱۸	مدلی برای مقدمه
۱۲۳	مسئله‌ی تحقیق در مطالعه
۱۳۰	نارسای‌های ادبیات
۱۳۳	اهمیت تحقیق برای مخاطب
۱۳۴	خلاصه‌ی مطالب

فصل پنجم: بیان هدف

۱۳۸	اهمیت بیان هدف
۱۴۰	بیان هدف در تحقیقات کیفی
۱۴۸	بیان هدف در تحقیقات کمی
۱۵۸	بیان هدف در روش‌های تحقیق آمیخته
۱۶۳	خلاصه

فصل ششم: سؤالات و فرضیات تحقیق

۱۶۷	سؤالات و فرضیات در تحقیقات کیفی
۱۷۳	سؤالات و فرضیات در تحقیقات کمی
۱۷۹	مدلی از سؤالات و فرضیات توصیفی

۱۸۰		سؤال‌های توصیفی
۱۸۰		سؤال‌های رابطه‌ای
۱۸۱		سؤال‌ها و فرضیات روش‌های تحقیق آمیخته
۱۸۴		خلاصه

فصل هفتم: کاربرد نظریه

۱۹۴		کاربرد نظریه‌ی کمی
۱۹۴		تعریف نظریه
۱۹۸		شکل نظریات
۲۰۳		کاربرد نظریه‌ی کمی
۲۰۴		مدلی برای نوشتن یک دیدگاه نظری کمی
۲۱۱		کاربردهای مختلف نظریه در تحقیقات کیفی
۲۱۶		قراردادن نظریه یا الگو در تحقیقات کیفی
۲۱۹		کاربرد نظریه در تحقیقات آمیخته
۲۲۲		شناخت طرح تحقیق
۲۲۵		خلاصه

فصل هشتم: تعاریف، محدودیت‌ها و اهمیت

۲۳۲		تعریف اصطلاحات
۲۴۰		محدودیت‌ها و حدود
۲۴۲		محدودیت
۲۴۳		اهمیت مطالعه پیشنهادی
۲۴۵		خلاصه

فصل نهم: روش‌های کمی

۲۵۴		تعریف پیمایش و آزمایش
۲۵۵		مؤلفه‌های یک روش پیمایشی
۲۵۹		جامعه و نمونه

۲۶۱	ابزارها
۲۶۵	متغیرهای تحقیق
۲۶۶	تحلیل داده‌ها
۲۶۸	روش‌شناسی
۲۷۰	مؤلفه‌های یک روش تحقیق تجربی
۲۷۲	مشارکت‌کنندگان
۲۷۶	متغیرها
۲۷۷	ابزار و مواد
۲۷۸	رویه‌های تجربی
۲۸۶	روش
۲۸۷	تحلیل آماری
۲۹۳	خلاصه

فصل دهم: روش‌های کیفی

۳۰۲	خصوصیات تحقیقات کیفی
۳۰۷	راهبردهای تحقیق
۳۰۹	نقش تحقیق
۳۱۱	روش‌های جمع‌آوری داده‌ها
۳۱۷	روش‌های ثبت داده‌ها
۳۱۹	تحلیل و تعبیر داده‌ها
۳۲۷	اعتبارسنجی صحت یافته‌ها
۳۳۰	روایت کیفی
۳۳۲	طرح تحقیقات کیفی
۳۳۵	طرح تحقیقات قوم‌نگاری
۳۳۷	محدود کردن مطالعه
۳۳۸	ملاحظات اخلاقی
۳۳۹	رهیافت‌های جمع‌آوری داده‌ها

۳۴۰	 روش‌های تحلیل داده‌ها
۳۴۲	 تأیید
۳۴۴	 گزارش یافته‌ها
۳۴۴	 خلاصه

فصل یازدهم: روش‌های تحقیق آمیخته

۳۵۳	 مؤلفه‌های روش‌های تحقیق آمیخته
۳۵۳	 ماهیت تحقیقات آمیخته
۳۵۴	 انواع راهبردهای روش‌های تحقیق آمیخته
۳۵۵	 اجرا
۳۵۶	 اولویت
۳۵۷	 تلفیق
۳۵۸	 دیدگاه نظری
۳۵۹	 راهبرد دووجهی و مدل‌های بصری
۳۶۱	 راهبرد تبیینی متوالی
۳۶۱	 راهبرد اکتشافی متوالی
۳۶۳	 راهبرد تبدیلی متوالی
۳۶۵	 راهبرد سه جانبه‌ی هم‌زمان
۳۶۶	 راهبرد درونه‌گیری هم‌زمان
۳۶۸	 راهبرد تبدیلی هم‌زمان
۳۷۰	 روش‌های جمع‌آوری داده‌ها
۳۷۱	 تحلیل داده‌ها و روش‌های اعتبارسنجی
۳۷۳	 ساختار گزارش
۳۷۴	 نمونه‌هایی از روش‌های آمیخته
۳۷۸	 خلاصه
۳۸۱	 واژه‌نامه انگلیسی-فارسی
۳۹۱	 منابع و مآخذ

مقدمه‌ی مترجمان

خداوند متعال را سپاس‌گزاریم که زمینه‌های ترجمه‌ی کتاب حاضر را فراهم نمود. اگر چه ترجمه، خصوصاً در حوزه‌ی روش تحقیق نیازمند وجود الگویی متداول و دقیق است؛ اما با وجود این با نهایت دقت جهت حفظ معنا، از اعمال سلیقه در معادل‌سازی واژه‌ها خودداری شد. این اثر در کنار سایر کتاب‌هایی که روش‌های تحقیق کمی و یا کیفی را بررسی کرده‌اند، مراحل مختلف روش تحقیق آمیخته را علاوه بر روش‌های تحقیق کمی و کیفی بیان می‌کند. با توجه به این که ترکیب هر کدام از روش‌های تحقیق کمی و کیفی در تحقق اهداف برخی از تحقیقات لازم است و از سوی دیگر منابع مورد نیاز در این زمینه تاکنون به حد لازم و کافی نرسیده‌اند؛ لذا همین امر انگیزه‌ی ترجمه کتاب حاضر شد.

این کتاب توسط «جان دبلیو کِرِسول» نوشته شده است، وی استاد دانشگاه نبراسکا – لینکلن است. تخصص اصلی وی در روش‌های تحقیق پژوهش‌های کیفی و روش‌های تحقیق آمیخته و کاربرد روش‌های تحقیق در مدیریت آموزشی، علوم اجتماعی و طب خانواده است. وی نویسنده هفت عنوان کتاب، فصل‌های متعددی از کتب و مقالات زیادی است. از جمله آثار مهم وی کتاب «روش تحقیق کیفی کاربردی» است که به سفارش انتشارات sage تدوین شده است.

دکتر یاسان المپور اشرف
دکتر زینب طولابی
زیبا نوری

پیشگفتار

هدف: در این کتاب چارچوب‌ها، فرایندها و رویکردهای ترکیبی طرح تحقیق مطرح شده در روش‌های کیفی، کمی و آمیخته که در علوم انسانی و علوم اجتماعی کاربرد بیشتری دارند، ارائه و بحث شده‌اند. گرایش روزافزون به استفاده از روش تحقیق کیفی و از طرفی استمرار استفاده از شکل‌های سنتی روش تحقیق کمی، نیاز به تدوین کتابی متمایز که بتواند این سه روش تحقیق را مقایسه کند، بیش از پیش نمایان گشت. طراحی، تدوین و چارچوب این کتاب هدف مذکور را محقق ساخته و این خلأ را از بین برده است. در این کتاب قبل از مقایسه‌ی این روش تحقیق، اطلاعاتی کلی در باره‌ی این روش‌ها، مرورری بر متون نوشته‌ها، نکات مهم تدوین تحقیق علمی و اصول اخلاقی حاکم بر آن ارائه و سپس عناصر کلیدی فرایند تحقیق شامل نوشتن مقدمه، بیان هدف تحقیق، طرح سؤال‌های تحقیق و تدوین فرضیه‌ها با استفاده از مبانی نظری، تعریف و بیان موضوع تحقیق، حدود و اهمیت آن و در نهایت روش‌ها و رویه‌های نوین و پیشرفته‌ی جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آنها بیان شده است و مراحل مختلف فرایند علمی تحقیق در سه روش تحقیق کمی، کیفی و آمیخته مباحث مهمی است که در این کتاب مطرح و بحث شده‌اند.

مخاطبان

- مخاطبان این کتاب اعضای هیئت علمی و دانشجویانی هستند که می‌توانند در تهیه‌ی طرح تحقیق، تدوین مقاله، نوشتن رساله و پایان‌نامه از آن بهره‌گیرند.
- اساتید دانشگاه می‌توانند به عنوان کتاب مرجع درس روش تحقیق و دروس مرتبط در مقطع فوق لیسانس و دکتری آن را معرفی نمایند.
- پژوهشگران و متخصصان زمینه‌های مختلف علوم اجتماعی و رفتاری نیز از مخاطبان این کتاب به شمار می‌روند.

رئوس مطالب فصل‌ها:

فصل ۱: چارچوب طرح تحقیق

در این فصل اهمیت داشتن چارچوب طرح تحقیق بررسی می‌شود. این چارچوب شامل ادعاهایی است که دانش مربوطه، استراتژی تحقیق و روش‌های تحقیق را شکل می‌دهند. از ارتباط متقابل بین روش‌های تحقیق کمی، کیفی و آمیخته سه رویکرد مطرح می‌شود. در این فصل

سعی شده است که به محقق کمک شود که این سه رویکرد را شناسایی کرده و رویکرد مناسب را برای یک تحقیق خاص انتخاب نماید.

فصل ۲: مروری بر منابع و نوشته‌ها

بررسی ادبیات موضوع یکی دیگر از گام‌های مقدماتی است که در طرح پیشنهادی انجام می‌گیرد. در این فصل راهبردهای خاص ارائه می‌شود که پژوهشگر را در جستجو و بررسی منابع و نوشته‌های در دسترس مرتبط با موضوع، کمک می‌کند.

فصل ۳: ملاحظات اخلاقی و راهبردهای نوشتاری

قبل از شروع فرایند طرح پیشنهادی ضرورت دارد که ساختار طرح‌نویسی مشخص شده و ملاحظات اخلاقی را که ممکن است محقق طی تحقیق با آنها مواجه شود، پیش بینی نماید. این فصل به صورت مختصر این موارد از منظر سه روش کیفی، کمی و آمیخته بررسی می‌شود.

فصل ۴: مقدمه

مقدمه مناسب طرح تحقیقاتی از اهمیت بسیاری برخوردار است. مقدمه شامل شناسایی مسئله یا مشکل تحقیق، جایگاه مسئله در ادبیات موجود و تعیین مخاطب‌های تحقیق است. در این فصل روش‌های سیستماتیک طراحی یک مقدمه علمی برای یک طرح پیشنهادی یا تحقیق ارائه می‌شود.

فصل ۵: بیان هدف

در آغاز طرح‌های پژوهشی پیشنهادی پژوهشگر هدف اصلی یا قصد از مطالعه را ذکر می‌کند. بیان هدف مهمترین مطلب در کل فرایند پیشنهادی است. در این فصل خواننده‌ی کتاب می‌آموزد که چگونه با استفاده از روش‌های تحقیق کیفی، کمی و آمیخته هدف را بیان نماید و روشی مفید را در فرایند نوشتن طرح تحقیق فراگیرد.

فصل ۶: سؤال‌ها و فرضیه‌های تحقیق

سؤال‌ها و فرضیه‌های تحقیق ارائه شده توسط پژوهشگر موجب تحدید هدف تحقیق و تمرکز بر آن می‌شود. تدوین سؤال‌ها و فرضیه‌های تحقیق نیازمند دقت زیاد است. در این فصل خواننده، بیشتر با چگونگی تدوین سؤال‌ها و فرضیه‌ها در روش‌های تحقیق کیفی، کمی و آمیخته آشنا می‌شود و مثال‌های متعددی جهت نشان دادن این فرایند ارائه گردیده است.

فصل ۷: استفاده از نظریه‌ها

در تئوری‌های مربوط به روش‌های تحقیق اهداف متفاوتی مطرح می‌شود. در روش تحقیق کمی روابطی را بین متغیرها تعریف می‌کنند که توسط پژوهشگر آزموده می‌گردند. در روش تحقیق کیفی این متغیرها و روابط طی تحقیق مشخص می‌شوند. در روش تحقیق آمیخته روش‌های مختلف، رویکردهای کمی و کیفی با هم ترکیب می‌شوند. در این فصل دیدگاه‌های مختلف در این زمینه بررسی می‌شود و برای روشن شدن مطالب مثال‌های متعددی ارائه می‌گردد.

فصل ۸: اهمیت، تحدید و محدودیت‌های موضوع

تمام پژوهشگران محدودیت‌های تحقیق خود را بیان می‌کنند. این محدودیت‌ها قلمرو زمانی و حیطه‌ی پژوهش را تعیین کرده و اهمیت موضوع را برای مخاطبان متفاوت بیان می‌سازد. در این فصل چگونگی طراحی هر یک از این بخش‌ها در برنامه یا طرح پیشنهادی ارائه می‌شود.

فصل ۹: روش‌های تحقیق کمی

روش تحقیق کمی شامل فرایند گردآوری، تجزیه و تحلیل، تفسیر و ارائه‌ی نتایج تحقیق است. در روش‌های تحقیق پیمایشی و آزمایشی که به تعیین جامعه و نمونه مرتبط است، مشخص کردن راهبردهای جستجو، گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، ارائه‌ی نتایج، تفسیر و نهایتاً نوشتن گزارش تحقیق که متناسب با روش تحقیق پیمایشی یا آزمایشی باشد، اهمیت زیادی دارد. در این فصل خواننده با روش‌های خاص طرح تحقیق در روش تحقیق پیمایشی و آزمایشی آشنا می‌گردد.

فصل ۱۰: روش‌های تحقیق کیفی

فرایند گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و نوشتن گزارش در روش تحقیق کیفی با روش‌های تحقیق کمی تفاوت دارد. استفاده از نمونه‌گیری هدفمند، گردآوری داده‌ها با استفاده از سؤالات باز، تجزیه و تحلیل متون و تصویرها، ارائه‌ی اطلاعات به صورت نمودار و جدول و تفسیر فردی از یافته‌ها در حیطه‌ی روش‌های کیفی است. در این فصل مراحل طراحی تحقیق با استفاده از روش‌های تحقیق کیفی به همراه مثال‌هایی از روش‌های تحقیق کیفی از جمله نظریه‌پردازی داده محور، مطالعه موردی، پدیدارشناسی، قوم‌نگاری و روش تحلیل روایت ارائه شده است.

فصل ۱۱ : روش‌های تحقیق آمیخته

در روش تحقیق آمیخته از اجزای روش تحقیق کمی و کیفی به طور هم زمان استفاده می‌شود . در طرح تحقیق آمیخته لازم است که پژوهشگر هدف استفاده از آن را بیان کند و کاربردهای آن را در علوم انسانی و اجتماعی مطرح کند. سپس راهبردهای روش تحقیق آمیخته را در خصوص جستجو و گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آنها، نقش محقق و ساختار کلی راهنمای مطالعه را بیان نماید. در این فصل روش‌های تحقیق آمیخته که امروزه استفاده می‌گردد، مطرح شده و سپس مراحل تحقیق در هر یک از این روش‌ها ارائه می‌گردد.